

Три Книги
Святого Письма
Старого Завіту

— РУТ — ТОВИТ —
— ПІСНЯ ПСЕНЬ —

1957

diasporiana.org.ua

Druck: Buchdruckerei „LOGOS“, München 8, Rosenheimer Straße 46 a.

Три Книги
Святого Письма
Старого Завіту

1. *Книга Рут*
2. *Книга Товіт*
3. *Пісня Пісенъ*

Переклав о. Д-р. Володимир Дзьоба

Ч: 9502/СП.

Український переклад трьох книг Святого Письма
Ст. Зав.; а саме: «Рут» «Товит», і «Пісня Пісень», зро-
блений Всв. Отцем д-р. Володимиром Дзьоба дозволя-
ється друкувати й поширювати серед вірних.

Рим, дня 10. листопада 1956.

† Іван, АЕПП.
Апостольський Візитатор

Книга Рут

ВВЕДЕННЯ

Священна книга ця — це історія однієї душі, — поганки-моавітки, на ім'я Рут, що своєю тихою вдачею, скромністю і родинною любов'ю вплелась у родослов царя Давида і тим самим стала прародичкою самого Г. Н. Ісуса Христа.

Книга Рут, хоч своїм об'ємом є найменшою книгою Св. Письма, є однак перлиною старозавітньої надхненої літератури. Написана мовою староєврейською мабуть за царя Давида, тобто біля 1000-ного року до Ісуса Христа.

ГЛАВА I.

ВТЕЧА ПЕРЕД ГОЛОДОМ У ПОГАНСЬКУ КРАЇНУ

1. За тих часів, коли-то рядили Судді і настав у краю (Палестині) голод, — пішов один чоловік з Вифлеєму Юдейського поселитися на Ланах Моавських з жінкою своєю та двома синами. 2. Чоловік цей називався Елімелех, жінка його — Ноемі (Солодка), а два сини його — Махлон і Хілйон, — ефратенці¹⁾ з Вифлеєму Юдейського. Прибули вони, отже, на Лані Моавські й поселилися там.

3. Але помер Елімелех, чоловік Ноемін. Лишилась вона з двома синами своїми. 4. Поженились вони з поганками-моавітянками: одна звалась Орфа, а друга Рут. Жили вони там около десять років. 5. І померли оба їх чоловіки, Махлон і Хілйон.

І позістала ця жінка (Ноемі) без обох синів своїх і без свого чоловіка.

ПОВОРОТ ДО ВИФЛЕЄМУ

6. Ось знялася вона зо своїми невістками й повернулась з Ланів Моавських назад, бо перечула на Ланах Моавських, що Господь подбав про свій люд, давши їм хліб.

7. Вирушила вона з тієї місцевості, де перебувала, а з нею обі її невістки. Коли мандрували вони шляхом у повороті в землю Юдейську, 8. сказала Ноемі до двох своїх невісток: «Нуж вертайтеся кожна до матірньої хати. Нехай Господь вчинить з вами милость, як ви вчинили з небіжчиками й зо

¹⁾ Ефратенці, Ефрата — це друга назва Вифлеєму.

мною. 9. Дав би Господь знайти вам пристановище, — кожна господу свого чоловіка».

І поціувала їх. А вони підняли зойк, заридали. 10. І заговорили до неї: «Ні! З тобою повернемось до твого люду».

11 А Ноемі сказала: «Вертайтесь, мої доні. Пощо вам іти зо мною? Чи ж можуть ще бути в моїм лоні сини²⁾), що стали б вам за чоловіків? 12. Вертайтесь, мої доні, ідіть! Бо я вже за стара вийти заміж. Коли б я і подумала: «єсть ще в мене надія», коли б я навіть цього вечора віддалася, ба що більше породила синів, 13. то чи задля того тільки ждати-виглядати вам аж поки вони виростуть? Чи задля того тільки поздержуватись вам, зректись вийти заміж? Ні! Мої доні. Поправді, то мені гіркіше жити через вас, тому що рука Господня двинулась на мене».

14. А ті зчинили крик і заридали знова. Тоді Орфа попращала свою свекруху, а Рут прилучилася до свекрухи.

15. І сказала (Ноемі до Руті): «Ось повернулась своячка твоя до свого народу й до свого бога; вертайсь і ти за свою швагровою».

16. Але Рут сказала: «Не змушуй мене залишити тебе, відійшовши від тебе. Куди підеш ти, піду й я. Де заживеш ти, заживу й я. Твій народ — мій народ. Твій Бог — мій Бог. 17. Де помреш ти, помру й я і там мене поховають. Щоб вчинив мені Господь це й те, що лиш смерть одна розлучить мене з тобою!»

18. Побачивши, що твердо постановила йти з нею, перестала (Ноемі) вмовляти її.

²⁾ Чи ж можуть ще бути у моїм лоні сини, — ці слова відносяться до припису Мойсеевого, що зобов'язував братів женитись з жінками померших братів своїх, якщо ті не оставили дітей по собі. Це на те, щоб зберегти рід.

19. Йшли вони обі, аж покіль не прийшли до Вифлеєму. Коли вступили в Вифлеєм, все місто зрушилось через них, а (жінки) сказали: «Та ж це Ноемочка — Солоденька!»

20. А вона сказала: «Не звіть мене Ноемочка — Солоденька, а звіть мене Мара — Гіренька, бо сповнив мене гіркістю Всемогучий дуже. 21. Засібна вийшла, а ні з чим повернув мене Господь. Чому звете мене Солоденькою, коли Господь осудив мене, коли Всемогучий вчинив мене нещасною».

22. Ото ж вернулась Ноемі, а з нею синова — Рут-моавітка, що прийшла з Моавських Ланів-парцеляций. Прибули вони до Вифлеєму в початках жнив на ячмена³⁾.

ГЛАВА II. НА БООЗОВІМ ЛАНІ

1. В Ноемі був своєк її чоловіка, людина дуже заможна, з Елімелехового роду, на ім'яною Бооз.

2. От сказала Рут-моавітка до Ноемі: «Пусти мене, будь ласка, на лан збирати колосся за тими, в кого знайду милосердя».

Ноема одвітила їй: «То йди, доню».

3. Пішла вона й прийшла визбирувати на лані позаду женців. Зовсім припадковолучилось, що те поле було Бооза, що походив з Елімелехового роду.

4. I ось Бооз приходить з Вифлеєму і поздоровляє женців: «Господь з вами».

А вони відказали йому: «Хай і тебе благословить Господь».

5. I сказав Бооз до парубчака, поставленого над женцями: «Чия це молодиця?»

6. Парубіка ж, поставлений над женцями, відповів словами: «Ця молодиця — це моавітка, що прийшла з Ноемою з

³⁾ ... що в Палестині починаються у квітні.

Ланів Моавських. 7. Просила: «дозволь мені, як ласка, збирати і складати колосся позаду женців». Прийшла й на ногах від ранку аж досі і лиш коротко загаїлась дома».

8. Тоді промовив Бооз до Руті: «Слухай-но, небого. Не йди збирати на інше поле, не відходить звідсіль. Тримайся тут моїх дівчат. 9. Позирай, де на полі вони жнуть, та й ходи за ними. То ж накажу хлопцям не проганяти тебе. А як матимеш спрагу, то йди до дзбанів та й пий, звідки й зачерпують мої люди».

10. Впала вона ниць, простягнулась на землі⁴⁾ і промовила до нього: «Чом знайшла я ласку в очах твоїх, що ти займаєшся мною? До того я чужинка».

11. Бооз відповів їй: «Гаразд розказано мені про все, що зробила ти задля свекри своєї по смерті чоловіка твого, як то покинула ти батька-матір і рідний край, а прийшла до народу, що його ти ніколи⁵⁾ не знала. 12. Хай винагородить тобі Бог це твое діло! Нехай тобі заплата ціла буде від Господа Бога Ізраїлевого, що під Його крила прийшла ти захиstitись».

13. А вона сказала: «О, щоб знайшла я ласку в очах твоїх, мій пане! Ти бо звеселив мене й говорив ти по серці рабині твоєї, дарма, що я навіть не варта одною з поміж твоїх послугачок бути».

14. В обідню ж пору сказав Бооз до Руті: «Приступай сюди та їж хліб і вмачай свій кусок ув оцті».

Тоді підсіла вона до женців. Бооз дав їй праженого зерна. Іла вона доста, ще й відложила. 15. Потім піднялася збирати. Бооз же такий дав приказ своїм хлопцям: Навіть поміж снопами може збирати; ви ій не бороніть. 16. Ба навіть зумисно обривайте для неї зо жмень і лишайте їй зазбирувати. Не сваріть на неї».

⁴⁾ Давній спосіб на сході віддавання чести вищому.

⁵⁾ Ніколи — дослівно: ні вчора, ні передвчора.

17. Збирала вона на полі аж до вечора. Потім оббила назбиране і була майже діжка ячменю. 18. Забрала й прийшла до міста. Побачила свекруха, що вона назбирала. Надто виняла й дала їй те, що була відложила зо ситості.

19. Тоді промовила свекруха до неї: «Де збирала ти сьогодні? Куди ходила ти на працю? Хай той, хто подбав про тебе, благословен буде!».

Рут розповіла своїй свекрусі, в кого вона працювала, словами: «Той, в кого я сьогодні працювала, звуться Бооз».

20. І сказала Ноемі до своєї невістки: «Благословен він Господом, що не відказав своєї милости ні живим ні мертвим».

І ще додала для неї Ноемі: «Свояк наш — чоловік цей. Він відкупитель наш»⁶).

21. А Рут сказала до своєї свекрухи: «Ба навіть він сказав мені: «До слуг моїх, прилучися, аж покіль не покінчать цілої жатви в мене».

22. І сказала Ноемі до Руті, невістки своєї: «Це краще, моя доню, що ти ходитимеш з його дівчатами. Не докучатимуть тобі на іншому полі».

23. Ото-ж прилучилася вона до Боозових дівчат, щоб збирати (колосся) аж до кінця жнив ячмінних і пшеничних; а жила (вона) зі своєю свекрухою.

ГЛАВА III. НА БООЗОВІМ ГУМНІ

1. І сказала їй Ноемі, свекруха її: «Доню моя, чи не пошукати б мені для тебе якого кутка, пристановища, щоб була ти щаслива?»

⁶) Відкупитель-викупитель — церковно-слов'янське — ужик, староєврейське — Гоель; у Старім Завіті — близький родич-опікун (навіть брат), що повинен взяти за жінку бездітну вдову й через зродженого сина викупити від загину ім'я пожійного чоловіка (щоб те ім'я продовжувалось у потомках).

2. «Отже, Бооз, що з його дівчатами ти була, чи ж не наш родич? Оце ж він цього вечора мав би віяти ячмінь на тоці.

3. Вимийсь ти, вимастиесь, надінь на себе свої строї і зайди на гумно, але так, щоб він не розпізнав тебе, заки скінчить вечерять. Якже він лягатиме спати, завваж собі місце, де лягає. Потім піди, відкрий у ногах його і положись. Послі він скаже тобі, що тобі діяТЬ».

5. Рут же сказала: «Зроблю усе, що ти повіла мені».

РУТ У БООЗА В НОГАХ

6. Зійшла Рут на гумно і учинила достоту все так, як повеліла їй свекра. 4. Бооз же їв і попивав. Веселився. Потім пішов покластись скраю стирти. Тоді пішла вона тихесенько, закинула (покривало) в ногах його і поклалась.

8. Всередині ночі продрог Бооз, перекинувся, аж це якась жінка лежить у ногах його. І спитав: «Хто ти?»

9. А вона відповіла: «Я — Рут, рабиня твоя. Простягни крило⁷⁾ своє над служанкою, бо ти відкупитель».

10. А він сказав: «Благословенна ти Господом, моя доню. Останній вчинок милости твоєї ще кращий за перший, бо не пішла ти за хлопцями, чи вбогими, чи багатими⁸⁾. 11. Отож, доню моя, не бійся зовсім. Я вчиню для тебе все що ти сказала. Так! У всіх воротах народу моого відомо, що ти чесна жінка. 12. Тепер-жеж, хоч зовсім певно, що відкупитель я, проте єсть відкупитель ще більшний за мене. 13. Остань цієї ночі, а вранці як він відкупить тебе, — добре, нехай буде. А як-

⁷⁾ крило — опіку.

⁸⁾ З любови до свого помершого чоловіка, щоб заховати його ім'я в потомках. Рут годиться на подружжя зо старим Боозом. Це більша жертва Руті, чим та — колись, що покинула рідну землю для своєї свекрухи.

що не матиме охоти взяти тебе, візьму тебе я, — жив Господь⁹⁾ спочивай до ранку!»

14. І спала вона в ногах його до ранку. Встала, заки ще хтось міг розпізнати кожне з них, бо сказав він: «Нехай не буде звісне, що приходила ця жінка на гумно».

15. Сказав він: «Подай нагортку, що на тобі; подержи її». Вона подержала, а він всипав шість мір ячменю, завдав їй і пішов до міста.

16. Прийшла ж вона до своєї свекрухи, а та зараз: «Як там з тобою, моя доню?».

І вона розповіла їй усе, що він зробив для неї. 17. Надто, додала, — шість мір ячменю дав він мені зі словами: «Не слід тобі вернутись до своєї свекрухи з порожніми руками».

18. А Ноемі сказала: «Зачекай, моя доню, аж покіль не пізнаєш, як випаде діло. Справді він не спічне, не довівши таки сьогодні цієї справи до кінця».

ГЛАВА IV.

БООЗ БЕРЕ СОБІ РУТ ЗА ЖІНКУ

1. Бооз зійшов до воріт¹⁰⁾ і там усів. Аж ось відкупитель переходить — той, що про нього Бооз говорив. І сказав йому: «Зайди і сядь тут, ти такий то й такий».

Він зайшов і сів. 2. І взяв Бооз десять чоловіка споміж старшин міста і сказав: «Сідайте тут». І усіли. 3. Тоді сказав він до відкупителя: «Шмат поля, а саме нашого брата Елімелеха, продає Ноемі, що повернулася з Парцеляцій Моавських. 4. Я постановив тебе увідомити¹¹⁾ і спитати тебе: чи

⁹⁾ жив Господь — форма торжественної обіцянки, присяги, клятви у жидів.

¹⁰⁾ до воріт — там збиралась все громадська рада, віче й відбувались суди.

¹¹⁾ увідомити; дослівно — відкрити ухо.

купуеш у присутності цих, що сидять і на очах старшин моого народу? Як хочеш відкупити, відкупи. А як не хочеш відкупити, заяви мені, щоб я знов. Бо окрім тебе нема відкупника, лиш я по тобі».

Той сказав: «Я відкуплю».

5. А Бооз сказав: «З хвилею як купиш поле в Ноеми, теж Рут-моавітку, жінку покійного, купуеш, щоб знову поставити ім'я покійного над спадщиною його».

6. А той відкупитель тоді сказав: «Не можу відкупити її для себе, щоб не зашкодити і моєму наслідді. Відкупи ти її для себе, скориставши з моого права відкуплення, бо я не можу відкупити».

7. А це було давніше в Ізраїлі, при купні або виміні, що для затвердження всього діла скидав один свого постола й давав його другому. І це було потвердженням в Ізраїлі.

8. Сказав той відкупитель Боозові: «Купуй ти для себе» — і скинув свого личака.

9. Тоді сказав Бооз до старшин і до всього народу: «Свідки ви сьогодні, що я набуваю в Ноеми все, що Елімелехове і все, що Хільонове й Махлонове. 10. До того Рут-моавітку, дружину Махлонову, відкуплю собі на жінку, щоб поставити ім'я помершого над його дідицтвом, щоб не було викорінене ім'я небіжчика з поміж братів його і співгорожан¹²⁾ його. Свідки ви сьогодні».

11. Скрикнув увесь народ, що був на вічі і старшини: «Свідки!»

«Хай вчинить Господь жінку,
що йде до твоєї господи,
як Рахиль і Лію¹³⁾»

¹²⁾ дослівно: воріт його.

¹³⁾ В Рахилі-Лії було 12 синів, що стали родоначальниками дванадцяти поколінь Ізраїлевих.

що обі збудували батьківщину Ізраїля!
Забагатій в Ефраті,
Прославись у Вифлеємі!

12. Щоб був дім твій, як Фареса¹⁴⁾,
що породила Юді Тамара,
задля потомства,
що дасть тобі Господь від невісти цієї!»

13. І взяв Бооз Руту і стала вона його жінкою. Ввійшов він до неї і дав їй Господь, що завагітніла вона і породила сина.

14. І говорили (жінки) до Ноемі: «Благословен Господь, що не оставил тебе сьогодні без відкупителя¹⁵⁾ так, що вимовлятимуть ймення його в Ізраїлі! 15. Стане він для тебе розрадою і буде твоєю підпорою на старості літ. Во породила його невістка, що любить тебе, що краща для тебе за сімох синів».

16. І взяла Ноемі дитятко, поставила його на своє лоно і стала йому за пістунку.

17. Сусіди ж надали йому ймення, мовивши: «Народився син у Ноемі» і назвали його Овид. Він — батько Есеїв, дід Давидів.

РОДОСЛОВ ДАВИДІВ:¹⁶⁾

18. Отсе рід Фареса: Фарес зродив Хесрона, 19. Хесрон зродив Рама, Рам зродив Амінадава, 20. Амінадав зродив Нахшона, Нахшон зродив Салмона, 21. Салмон зродив Бооза, Бооз зродив Овіда, 22. Овид зродив Ессея, Ессея зродив Давида.

¹⁴⁾ Фарез або Пераз.

¹⁵⁾ Відкупитель тут у значенні наслідника.

¹⁶⁾ Родослов цей, з одного боку, дополучує до месіянського насліддя логанський світ, з другого боку — допроваджує Божі обітниці (про будучого Месію, тобто Г. Н. Ісуза Христа) аж до Давида.

Книга Товит

ВВЕДЕННЯ

Книга Товит, названа так від ії героя, написана була мовою арамейською або старожидівською. Первісний її текст загинув, а доховались на старих мовах тільки декілька перекладів. Наш переклад — зроблений із грецької мови за текстом кодексів Ватиканського і Олександрійського, із критичного видання А. Ральфса (Alfred Rahlfs)

Сюжет Книги Товит — зачерпнутий із бувальщини жидівського народу в асирійському засланні (VIII ст. до Хр.). Скидається ця св. книга Товит на родинну хроніку, яка змальовує, з одного боку, богоугодне життя старого Товита і його сина Товії, а, з другого боку, показує предивну Божу опіку над праведними.

ГЛАВА I.

ВСТУП

1. Дієпис Товита, сина Тавиїла, сина Ананиїла, сина Адуїла, сина Гаваїла, з роду Асиїла, з покоління Нефталі. 2. Взяли його в неволю за Енемессара, асирійського царя з Тисви, що на південь від Кидія Нефталимового, в Галилеї, повище Асира.

СПОМИНИ З РІДНОГО КРАЮ

3. Я, Товит, ходив дорогами вірності і милосердя всі дні життя свого. Чимало милостинь я вчинив своїй братії і народові, що пішли вкупі зо мною в країну асирійську, до Нініви. 4. Коли був я в сторонах своїх, у землі Ізраїльській, — ще за молодості своєї, — все покоління Нефталі, тобто моого предка, покинуло Єрусалимську святиню, вибрану всіма поколіннями Ізраїлевими на жертвування для всіх поколінь, хоч тут була посвячена святиня на побут Всешишньому, побудована на всі роди віків.

5. Ось — це всі покоління, що відпали, приносили жертви Бааловій ялівці, і дім Нефталі, моого предка. 6. Лиш я один ходив густо-часто до Єрусалиму в празники, — як то

Г л а в а I — 2. Кидій: Кадеш; Енемессар: цар Саргон (722—705), що збурив Самарію.

приписано всьому Ізраїлеві у Вічному Приписі, — з начатками, десятинами і первостриженнями. 7. Давав я їх священикам, синам Ароновим, на жертвник усіх плодів; десятину давав синам Левійним, що зайняті в Єрусалимі; а другу 8. десятину продавав і ходив та видавав у Єрусалимі щорічно; третю ж давав тим, кому належиться, як заповіла Девора, мати предка моого, тому що сиротою остав я по своему батькові. 9. Коли я літ доріс, взяв собі жінку Ганну, з покоління свого і мав від неї сина Товію.

10. Як полонили мене до Нініви, — всі брати мої і ті, що з роду моого, їли страви поган; 11. я зберіг себе перед ідженням, 12. бо пам'ятив на Бога всім серцем. 13. I подав Всешиний благодать і ласку перед Енемессаром, і я був купець у нього. 14. Ходив я в Медію і склав у Гаваїла, брата Гаврієвого, в Рагах медійських десять талантів грошей.

15. Коли помер Енемессар, став по нім царювати син його, Сеннахирим. Правління його було бурхливе, і більше я не міг піти до Медії. 16. За Енемессара милостинь я творив багато братій своїй: 17. страви давав голодним, одежі — нагим. А як із роду свого бачив я якого мерця, викиненого за мур Нініви, то ховав його. 18. I коли цар Сеннахирим убив кого, коли прибув на втечі з Юдеї, я поховав його нишком. Справді силу вбив він у своїм гніві. I шукали на приказ царя тіл, I не знаходили. 19. Та ось пішов один із неневітян і доніс цареві на мене, що я ховаю їх, і я скривався. А дізнавшись, що шукають мене на смерть, я злякавсь і забрався геть. 20. Тоді розграблено все мое майно; не осталось мені нічого, крім Ганни, жінки моєї, та сина моого Товії.

21. Не пройшло й п'ятнадцять днів, як Сеннахирима вбили два його сини і втекли в гори Арапату. Запанував по нім

Глава I — 14. Раги: перське Raga, — місто біля сьогоднішнього Тегерану; 21. Сахердан: званий теж Асерадан.

його син Сахердан. Поставив він Ахіяхара Анаїла, сина моого брата, над усіма скарбами свого царства і над усією управою. 22. Ахіяхар вставився за мною, і я повернувся в Нініву. Ахіяхар був чашник і над печаттю, і управитель, і скарбник. Сахардан поставив його першим по собі; — був він мій братанич.

ГЛАВА II.

СЛІПОТА ТОВИТА

1. Коли вернувсь я у свій дім і повернули мені дружину мою Ганну і сина моого Товію у празник П'ятдесятниці, тобто в свято сімох тижнів, обід був добрий у мене. Поклавсь я їсти. 2. Подививсь я на силу потрав та й сказав синові своєму: Піди та приведи, кого знайдеш із братів наших, якого вбогого, що пам'ятає на Господа; оце підіжду на тебе. 3. А він ось прийшов і сказав: «Батьку, одного з наших покинули задушеного на базарі». 4. І я поки став насичуватись, скочив, узяв його в якийсь дім, поки не зайде сонце. 5. Повернувшись, обмивсь я і їв ідження своє в смутку. 6. Згадав я про пророцтво Амоса, як каже:

Обернуться празники ваші в жалобу,
Усі веселоці ваши у плач,

і заплакав я. 7. А коли зайшло сонце, пішов я, викопав яму й поховав його. Сусіди насміхались, кажучи: «Ще не боїться згинути за це діло. Заледве вивинувсь і ось знову хоронить мерців».

Глава I — 22. Над печаттю: канцлер.

Глава II — 2. поклавсь я їсти: у старовинних часах їли на пів лежачи.

9. Тієї ночі, впоравшись із погребанням, заснув я, осквернений, під муром двору, — обличчя ж мое було ненакрите. 10. Не знав я, що горобці в мурі, — і, як очі мої були відкриті, спорожнили горобці тепле лайно на мої очі, і зайшли більма на мої очі. Ходив я до лікарів, та не помогли мені. Ахіяхар удержанував мене, поки не перебравсь до Елімаїди.

11. Жінка моя Ганна робила жіночі роботи; 12. відіслала панам, а вони дали їй заплату, ще придавши й кізля. 13. А як прийшла до мене, стало кізля блеяти. І сказав я їй: «Звідки кізлятко? Не крадене? Віддай його панам. Не гаразд їсти крадене». 14. А вона сказала: «Дар придано мені до заплати». І не повірив я їй і казав віддати його панам, і червонів я перед нею. А вона у відповідь сказала: «Де милостині твої і пожертви на святиню? Тепер усе показується на тобі!»

ГЛАВА III.

МОЛИТВА ТОВИТА

1. У печалі заплакав я і помоливсь серед болю словами: 2. Праведен еси, Господи, і всі діла Твої; дороги Твої це милосердя і правда; суд правдивий і праведен судиш увік. 3. Пом'яни мене й поглянь на мене. Не відомсти на мені гріхів моїх і провин моїх і батьків моїх, чим прогрішились перед Тобою. 4. Дійсно, не слухали приказів Твоїх. Дав Ти нас на грабіж, полон, смерть, у притчу і глум усім народам, що серед них нас розсіяно. 5. Тому багато причин і правд за Тобою — вчинити зо мною по гріхах моїх і батьків моїх, бо не виконали ми повелінь Твоїх; не ходили ми в правді перед То-

Г л а в а II — 9. осквернений: хто діткнувся мерця, того по закону Мойсеевому вважали за нечистого.

бою. 6. Отож, що найугодніше перед Тобою, зроби зо мною. Зволь відняти духа моого, щоб я розсипавсь і став землею; через те, що ліпше мені вмерти, ніж жити, бо почув я неправдиві закиди і смуток мій — великий. Зволь, щоб я увільнився від нужди вже на вічне життя; не відверни обличчя свого від мене.

ГОРЕ Й МОЛИТВА САРИ

7. Того ж самого дня приключилося дочці Рагуїловій, Сарі, в Екватані, в Медії, що поглумилася із неї рабиня її батька, 8. зате, що дана вона була сіном чоловікам, та Асмодей, лукавий демон, убив їх, ще поки вони спали з нею. І сказала їй: Чи дурєш, убиваючи своїх чоловіків? Вже сім були в тебе, і ні від одного з них не дістала ти імені. 9. Що нас б'еш? Коли померли, йди з ними, щоб не побачили ми твого сина або дочки повік!

10. Це почувши, засмутилася так дуже, що хотіла повістись, та подумала: «Одним-одна я в батька свого; коли зроблю це, неслава буде для нього, і старість його зведу в ад». 11. І помолилася при вікні словами: «благословен еси, Господи, Боже мій, і благословенне ім'я Твоє святе й почесне повік. Нехай благословлять Тебе всі діла Твої повіки. 12. Ось, Господи, очі мої й лице мое до Тебе я звернула. 13. Подумала-погадала я, відпусти мене із землі, щоб я більш не почула наруги. 14. Ти знаєш, Господи, що чиста я від усякого гріха з чоловіком. 15. Не осквернила я імени свого, ні імени батька моого в землі заслання. Одиначка я в батька моого, і нема в нього дитини, що була б в нього наслідником, ні брата близь-

Г л а в а III — 8. Асмодей: значить, мабуть — губитель. Бог для досвідчення чи кари — може злим духам дозволити шкодити людям на здоров'ї і навіть житті; ті сім чоловіків наближалися до Сари, видно, для якоїсь нечистоти.

кого, ні нема в нього сина щоб збереглась я йому на жінку. Вже погибли мені сім. Нацо мені жити? А як не подоба Тобі вбити мене, зволь глянути на мене й пожаліти мене, щоб більш не почула я глуму».

16. І була вислухана молитва обоїх перед славою велико-го Рафаїла, 17. і післано його уздоровити обоїх: Товитові зняти більма, а Сару Рагуїлову дати Товії Товитовому за жінку, і зв'язати Асмодея, лукавого демона, тому що Товії належиться бути наслідником її. (У той сам час) вернувся Товит і ввійшов у свій дім, а Сара Рагуїлова зійшла з горни-ці своєї.

ГЛАВА IV.

ПОВЧАННЯ ТОВИТА ДЛЯ СИНА

1. Того дня згадав Товит за гроші, що склав у Гаваїла в Рагах Медійських, 2. і сказав про себе: «Просив я смерти. Чом не зову Товії, сина свого, щоб йому виявити, поки по-мру». 3. Зараз призвав його і сказав: дитино, як помру поховай мене. Не погорджуй матір'ю своєю, шануй її по всі дні життя свого; чини те, що їй любе, не засмути її. 4. Пом'яни, дитино, що багато небезпек бачила вона над тобою в утробі. Коли умре, поховай її при мені в однім гробі. 5. Всі дні, дитино, Господа, Бога нашого пам'ятай! Щоб не схотілось тобі грішити й переступати заповіді Його. Справедливість твори всі дні життя свого, і щоб не пішов ти дорогами зла. 6. Бо як творитимеш правду, успіхи будуть у твоїх ділах. 7. І всім, що поступають праведно, із майна свого твори милостиню: і нехай не скупить око твое, колитвориш милостиню. Не від-верни обличчя свого від ніякого вбогого, і від Тебе не буде відвернене обличчя Боже. 8. Як у тебе буде, так твори мило-стиню; як мало в тебе буде, не бійся з малого творити мило-

стиню. 9. Заставу бо добру приховуєш собі на день потреби. 10. Через те, що милостиня від смерти вириває і не дає ввійти в Темряву. 11. Дійсно, дар добрій — милостиня всім, що творять її перед Всешишнім. 12. Бережись, сину, усякої розпусти, жінку найперш візьми з роду батьків твоїх. Не бери жінки-чужинки, що не з племени батька твого. Ной, Авраам, Ісаак, Яків — батьки наші одвіку; згадай, сину, що всі ці побрали жінок ізпоміж братії своєї і благословені були в днях своїх, і сім'я їх наслідить Землю. 13. Того ж, дитино, люби браття своє і не погорджуй у серці своїм братами своїми з синів і дочок народу свого взяти собі жінку, тому що в писі руїна й неспокою чимало; у бездільності недостача і біда велика; бездільність бо — мати голоду. 14. Заплата всяко му, хто буде працювати, нехай не забавить у тебе, але віддай йому зараз; якщо почитатимеш Бога, буде віддане тобі. Уважай на себе, сину, в усіх ділах твоїх, будь чесний у всьому поступуванні своєму. 15. Що тобі не міле, не роби ні кому. Вина до п'янства не пий: нехай не ходить із тобою п'янство по твоїй дорозі. 16. З хліба свого дай голодному, а з одягів своїх — нагим. Все, що збувало б тобі, давай у милостиню; нехай не зависно буде твоєму оку, як чиниш милостиню; 17. Понаставляй страв своїх на гробі праведних, але не давай грішним. 18. Поради у всякого мудрого шукай; не знехтуй жадної ради корисної. 19. Повсякчасно благослови Господа Бога і від Нього проси, щоб дороги твої були прості й усі стежки й заміри таланили. Бо в ніякого народу немає помочі-поради, але сам Господь дає всі блага і кого хоче понижает, як йому в волю. Того ж, сину, пам'ятай на заповіді мої, нехай не зітрутися зі серця твого. 20. Ось увідомляю тебе про де-

Г л а в а IV — 10. Темряву: в підземне царство Аду; 12. Землю: Палестину; 17. гробі: похоронах; Не дай грішним: не проси їх на похоронний бенкет, щоб не гіршили інших.

сять талантів срібних, що я склав у Гаваїла Гаврієвого в Рагах Медійських. 21. Не бійся, дитино, що ми зубожіли. Є в тебе багато, як шануватимеш Бога, коли відвернешся від усякого гріха, а робитимеш те, що вгодне перед Ним.

ГЛАВА V.

ПОДОРОЖ ТОВІЇ ДО РАГ

1. Товія ж у відповідь сказав: Батьку, робитиму все, що ти заповів мені. 2. Але як зможу дістати гроші, коли я не знаю його?

3. Товит дав йому квиток і сказав: Пошукай собі когось, що пішов би з тобою; я дам йому нагороду, поки жив я. І йди візьми гроші.

4. Пішов Товія пошукати когось і знайшов Рафаїла, що був ангел, але він не знав. 5. І сказав Товія до нього: Чи можу податися з тобою до Раг, до Медії? Чи бувалий ти в тих місцевостях?

6. А ангел відповів йому: Піду з тобою і дорогу знаю, і в Гаваїла, земляка нашого, пробував я.

7. І сказав йому Товія: Страйвай, скажу батькові своему.
8. І ангел сказав йому: Іди не гайся.

9. І як прийшов він, сказав батькові: Ось знайшов я, хто піде разом зо мною. А він сказав: Прикліч його до мене, щоб я пізнав, якого роду він і чи безпечно тобі йти з ним.

10. І призвав. Той увійшов, і поздоровкались один з одним. 11. І сказав йому Товит: Друже, з якого роду і з якої батьківщини ти? обвісти мені.

12. А той сказав йому: Роду і батьківщини шукаєш, чи наємника, що пішов би з твоїм сином?

13. А він сказав: Я — Азарія, син Ананії Великого, з твоїх братів.

14. А Товит йому: Здоров будь із приходом, брате; І не погнівайся на мене, що я хотів твій рід, твою батьківщину піznати; ти ж доводишся мені родичем із гарного й доброго роду. Та ж я пізнав Ананія й Етана, синів Самея Великого, коли ми ходили вкupі в Єрусалим молитися, приносячи першини й десятини плодів. Не заблукали ми в заблудженні земляків наших. Із кореня гарного єси, брате, 15. Але скажи-но мені, яку заплату маю тобі дати: драхму на день і те, що потрібне тобі й синові моєму. 16. І ще причиню тобі до заплати, коли здорові повернетесь.

17. І згодились так. І сказав до Товії: Приготуйсь у дорогу. Нехай пощастить вам. Приготовив його син те, що на дорогу. І сказав йому батько його: іди з чоловіком, а Бог, що мешкає на небесах, пощасливить дорогу вашу, і ангел Його нехай іде разом з вами. І пустились обидва в дорогу та й пес хлопця з ними.

18. Заплакала Ганна, мати його, і сказала до Товита: Чого пустив ти дитя наше? Чи не поміч він нам у всіх орудках? 19. Щоб гріш грошем не прийшов, але щоб гноем сина нашого став. 20. Як бо дано нам жити від Господа, цього доволі нам. 21. І сказав їй Товит: Не тривожся, подруго, здоров прийде, і очі твої побачать його. 22. Справді, ангел добрий буде товаришити йому, і поведеться йому в дорозі і повернеться здоров. І перестала плакати.

Г л а в а V — 13. Ангел, видно, виступив у сповиднім тілі Азарії і тому так сказав, бо сам Рафаїл пізніше (Глава XII, 19) каже: «лише видіння бачили ви».

ГЛАВА VI.

СПОЧИНOK НАД ТИГРОМ

1. Подорожуючи, прийшли над вечір над ріку Тигр і пе-
ребували там. 2. Хлопець же зійшов у воду ополоскатись, аж
кинулась риба з ріки й хотіла поглинути хлопця. 3. І ангел
сказав йому: Схоли рибу! І подужав хлопець рибу і кинув її
на беріг. 4. І сказав йому ангел: Розітни рибу, візьми серце,
печінку і жовч і сковай безпечно. 5. І зробив хлопець, як
сказав йому ангел, а рибу, спікши, з'їли. — 6. І йшли обидва
аж зближились до Екватани.

7. І сказав хлопець ангелові: Друже Азаріє, на що риб'яча
печінка, серце і жовч? 8. І сказав йому: Серце й печінка, ко-
ли кого мучить демон або лукавий дух, це треба курити пе-
ред чоловіком чи жінкою і більше не буде мучена; Жовч —
помазати людину, що в неї більма на очах, і буде зцілена.

10. А як були близько Раги, сказав ангед хлопцеві: 11.
Друже, сьогодні побуватимемо в Рагуїла, він родич твій, і в
нього дочка-одиначка на імення Сара. 12. Говоритиму про
неї, щоб дали тобі її за жінку, тому що тобі припадає спад-
щина її, бо ти єдиний з її роду. 13. Дівчина — гарна й розум-
на. То ж слухай мене: я говоритиму батькові її, а як повер-
немось з Раг, справимо весілля. Знаю бо Рагуїла, що по за-
кону Мойсеєвому не дасть її чужому, хоч би й наразився на
смерть; тому, що спадщину тобі годиться взяти, скоріш аніж
комунебудь другому.

14. Тоді сказав хлопець ангелові: Друже Азаріє, чув я,
що дівчина дана була сіном чоловікам і всі в весільній спаль-

Г л а в а VI — 8—9. Серце й печінка, жовч — ці речі були тут ліком
тільки з Божої волі на той саме випадок, а не загально (пор. Глава
XII, 14).

ні погибли. 15. А я ж один у батька й боюсь, щоб, увійшовши до неї, не помер, як і попередні, тому що якийсь демон залишається до неї. То і я боюсь, щоб не вмер і щоб не звів до гробу життя батька моого і матері моєї з болю за мною. Та й сина другого нема в них, щоб поховати.

16. А ангел сказав йому: Не пам'ятаєш слів, що заповів тобі батько твій: узяти собі дружину зі свого роду. Тож послухай мене через те, що тобі буде за жінку, а про демона ні думки не май. Бо цеї ночі вона буде дана тобі за жінку. 17. Коли ввійдеш у весільну почивальню, візьми жару кадильного, положи на нього частину серця та риб'ячої печінки й покуриши. Тоді демон, нюхаючи цього запаху, втече і не прийде вже ніколи. — 18. А коли ти ввійдеш до неї, встаньте обое і візвіть до милостивого Бога, і Він спасе вас і помилує. Не бійтесь; тобі бо вона була приготована одвіку і ти спасеш її, і піде з тобою, і сподіваєшся, що в тебе будуть від неї діти. 19. Коли почув це Товія, полюбив її, і серце його прив'язло до неї дуже.

ГЛАВА VII.

ЗУСТРІЧ ТОВІЇ З РАГУЇЛОМ

1. І прибули до Екватани і дістались до хати Рагуїлової; Сара ж зустріла їх і радісно привітала їх, а вони її, і ввела їх у дім.

2. І сказав чоловік Едні, жінці своїй: як скидається юнак на Товита, родича моого! І спитав їх Рагуїл: звідки ви, брати? 3. А вони сказали йому: Із синів Нефталі, засланих у Нініву. 4. І сказав їм: Знаете Товита, брата нашого? А вони: знаємо. 5. І сказав їм: чи здоров? А вони сказали: І жив і здоров. І сказав Товія: Це батько мій.

6. І скочив Рагуїл, і поцілував його, і заплакав, і поблагословив його, і сказав йому: гарної і доброї людини ти син.

А почувши, що Товит стратив очі свої, посумнів і заплакав. 7. І Една, жінка його, і Сара, дочка його, заплакали, і прийняли їх сердечно. І зарізали з овець барана й поставили їжі багато.

9. І сказав Товія Рафаїлові: Азаріє, брате, поговори про те, що ти казав мені в часі подорожі, і нехай буде завершене діло.

10. Той сповістив річ Рагуїлові. І сказав Рагуїл до Товії: Іж, пий і веселися; тобі ж бо належиться дитину мою взяти. Проте виявляю тобі правду. 11. Дав я дитину мою сіном чоловікам, та коли вони входили до неї, вмирали під ту ніч. Але ти тепер бався.

12. І сказав Товія: Не покушаю тут нічого, поки ви будете стояти й опиратись проти мене. І сказав Рагуїл: Бери її відтепер по закону. Ти ж родич її, і вона твоя. Милостив же Господь нехай пощастить вам якнайкраще.

13. І приклікав Сару, дочку свою, і взявши її за руку, передав її Товії за жінку і сказав: Оце по закону Мойсеевому бери її і відведи до батька свого. І поблагословив їх. 14. І закликав Едну, дружину свою, взяв папір, списав запис і запечатав. І почали їсти.

15. І приклікав Рагуїл Едну, жінку свою, і сказав їй: Подруго, приготови другу світлицю і введи її. 16. І зробила, як сказав, і ввела її там, а та заплакала. І зрозуміла вона слізами дочки своєї і сказала їй: 17. Бодро, дитино! Пан неба й землі нехай подастъ тобі благодать замість смутку твого. Бодро, доню!

Г л а в а VII — 14. списав запис: шлюбні умови списувано тоді на папері.

ГЛАВА VIII.

ПРОГНАННЯ ЗЛОГО ДУХА

1. А як покінчили їсти, ввели Товію до неї. 2. Він же, як ішов, згадав на слова Рафаїлові, і взяв приску кадильного запашного і положив риб'яче серце та печінку і покурив. 3. Коли ж почув демон запах, утік у горішній Єгипет, і зв'язав його ангел.

4. Коли ж були обоє замкнені, встав Товія з ложа й сказав: Устань, подруго, і помолімся, щоб нас помилував Господь. 5. І став Товія говорити: Благословен еси, Боже батьків наших, і благословенне ім'я Твоє святе і славне повіки. Нехай благословлять Тебе небеса й усі створіння Твої. 6. Ти вчинив Адама і придав йому помічницю Єву, підпору, жінку його. Від них постав рід людський. Сказав Ти: Не добре бути чоловікові самому; створім йому помічницю, подібну до нього. Бо ж, Господи, не для розпусти беру собі своячку цю, але задля правди. Зволь помилувати мене і з нею постаріти. 8. І сказала вона з ним: нехай так буде. 9. І спали обоє ту ніч.

10. А Рагуїл устав, пішов і викопав гріб, мисливши: Чи й він буде мертвий? 11. І прийшов Рагуїл до дому свого 12. і сказав Едні, жінці своїй: Пішли одну із служанок, нехай подивиться, чи живе? А коли ні, то щоб ми поховали його і ніхто не знав. 13. І відчинила служанка двері, ввійшла і застала обоїх, що спали. 14. Зараз вийшла ізвістила їм, що живе. 15. І благословив Рагуїл Бога, кажучи: Благословен еси, Боже, всім благословенням чистим і святим. Нехай благословлять Тебе святі Твої і всі твори Твої, всі ангели Твої і вибрані Твої нехай благословлять Тебе по всі віки. 16. Благословен еси, бо втішив Ти мене. Не сталося мені, як я думав, але по великій милості Твоїй учинив Ти зо мною. 17. Благословен еси, тому, що Ти помилував обоїх одинаків. Учини

їм, Владико, милостъ, зберігай їм життя їх аж до кінця в здоров'ї, радості й щасті. 18. Слугам же приказав засипати гріб.

19. I справляв їм весілля днів чотирнадцять. 20. I сказав йому Рагуїл: поки не скінчаться весільні дні, — під присягою не вийде він, поки не буде повних чотирнадцять днів весілля. 21. А тоді, взявши половину майна моого, вирушить здоров до батька. А решту, коли помру і жінка моя.

ГЛАВА IX.

АНГЕЛ РАФАЇЛ У ГАВАЇЛА

1. I закликав Товія Рафаїла і сказав йому: 2. Друже Азаріє, візьми з собою хлопця і двох верблудів і піди до Раг, у Медії, до Гаваїла, і принеси мені гроші і його самого приведи на весілля. 3. Тому що заприсяг мене Рагуїл, щоб я не вийшов, 4. а батько мій лічить дні, і як я загаюся довго, буде дуже печалитись. 5. I вирушив Рафаїл і загостив до Гаваїла і дав йому квиток. А цей виніс йому запечатані мішки з грішми і передав йому. 6. I поспішили рано-раненько вкупі, і прибули на весілля: а Товія благословив жінку свою.

ГЛАВА X.

ЖУРБА БАТЬКІВ ТОВІЇ

1. Тимчасом Товит, батько його, лічив кожний день. А коли були повні дні подорожі, і не приходили, 2. подумав: Чи не висміяно їх? Або, може, помер Гаваїл, і ніхто не хоче

Глава X — 2. висміяно: відправлено з нічим.

дати йому грошей? 3. І засмутився дуже. 4. Жінка ж сказала до нього: Загинув син, через те опізнився, і почала плакати по ньому, кажучи: 5. не мое в тім діло, дитино, що я стратила тебе, світ очей моїх. 6. А Товит каже їй: мовчи, не бідкайся, він здоров. 7. А вона сказала йому: мовчи, не обманюш мене; загинуло мое дитя. І ходила щодня за місто на дорогу, що нею відійшов; у день хліба не їла, а вночі не переставала плакати за Товією, сином своїм, аж поки не скінчилось чотирнадцять днів весілля, що заприсяг його Рагуїл перебути там.

ПРОЩАННЯ ТОВІЇ І САРИ

8. А Товія сказав Рагуїлові: Виправ мене, бо батько мій і мати моя вже не надіються більше побачити мене.

9. І сказав йому тестъ його: Останься в мене, а я пішлю до батька твого й звіщу йому, що з тобою.

А Товія каже: Ні! відішли мене до батька моого.

10. Тоді встав Рагуїл, дав йому Сару, жінку його, і половину майна, слуг, скот і грощі. 11. І поблагословивши їх, виправив зі словами: Щаститиме вам, діти, Господь небесний, поки я помру. 12. І сказав до дочки своєї: Шануй свекрів своїх, вони ж тепер родителі твої. Нехай почую про тебе вісті добрі. І поцілував її. 13. І Една сказала до Товії: Брате любий, нехай укріпить тебе Господь небесний і дасть мені бачити твої діти від Сари, дочки моєї, щоб я зрадувалась перед Господом. Ось повірю тобі дочку мою в заставу, не засмути її. 14. Після цього пустився в дорогу Товія, благословлячи Бога за те, що дав йому таку щасливу подорож; також вихваляв Рагуїла та Едну, жінку його.

ГЛАВА XI.

ПОВОРОТ ДО НІНІВИ

І подорожував, — аж зблизились до Нініви. І сказав Рафаїл до Товії: 2. Чи не знаєш, друже, як оставил ти батька свого? 3. Поспішім перед жінкою твоєю і приготовім господу. 4. А візьми в руку риб'ячу жовч. І пішли, і пес разом із ними позаду.

5. А Ганна сиділа, виглядаючи на дорозі свого сина. 6. І спостерегла, що то він іде, і сказала батькові його: Ось син твій іде і чоловік, що пішов із ним.

7. І Рафаїл сказав: знаю, що отворить очі батько твій. 8. Ти, отже, помаж жовчю очі йому, а він, як запече його, потрі і скине більма і побачить тебе.

9. І вибігла Ганна наперед і впала на шию синові своєму, промовивши: Побачила я тебе, дитино, тепер можу вмерти. І заплакали обое. 10. Товит же дійшов до дверей і піткнувся; син же його прибіг до нього, 11. і підняв батька свого і впустив жовч до очей батькові своєму, сказавши: бодрись, батьку. 12. А як запекло його в них, потер він очі свої і вилупились із кутків очей більма. 13. І він, побачивши сина свого, впав йому на шию, і серед сліз промовив: 14. Благословен еси, Боже, благословенне ім'я Твоє навіки, і благословенні всі святі Твої ангели; тому, що покарав і пожалів мене, ось бачу Товію, сина свого.

15. І ввійшов син його на радощах і оповів батькові своєму про ті дива, що стались з ним у Медії.

16. І вийшов назустріч невістці своїй, радуючись і благословлячи Бога, до воріт Нініви; і дивувались ті, що дивились на нього, як ішов, тому що бачив, а Товит визнавав перед ними, що помилував його Бог. 17. А коли зблизився Товит до Сари, невістки свої, благословив її словами: здорована будь із

приходом доню! Благословен Бог, що привів тебе до нас, і батько й мати твоя.

18. І була радість у Нініві серед усіх земляків його. І відбувалося Товії весілля серед радошів днів сім.

ГЛАВА XII.

РАФАІЛ ДАЄТЬСЯ ПІЗНАТИ

1. Приклікав Товит Товію, сина свого, і сказав йому: май на увазі, дитино, заплату чоловікові, що ходив із тобою, і причинити йому годиться. 2. А він сказав йому: Батьку, не пропаду, коли дам йому половину з того, що я приніс. 3. Тому що привів тобі мене здоровим і жінку мою зцілив і гроші мої приніс і тебе також уздоровив. 4. І сказав старець: Варт він. 5. І призвав ангела і сказав йому: візьми половину всього, що ви принесли.

6. Тоді той призвав обидвох набік і сказав їм: Благословіть Бога і складайте подяку Йому, Величайте Його і славіть перед усіма живучими за те, що вчинив із вами. 7. Добре то благословити Бога й підносити ім'я Його, діла Божі з почестью виказуючи. Не отягайтесь дякувати Йому. Тайну Цареву гарно то зберігати, діла Божі відкривати — славно. Добро творіть, а не постигне вас зло.

8. Добро то — молитва з постом, із милостинею і праведністю. Краще воно трішки зі справедливістю, ніж багато з кривдою. Краще творити милостиню, ніж збивати золото. 9. Справді, милостиня від смерти вибавляє і очищає всякий

Г л а в а XII — 7. тайну цареву: виявлення царської тайни може накоїти лиха, зате виявлення таємних діл Божого промислу пригинається тільки для прослави Бога.

Г л а в а XII — 9. милостиня очищує всякий гріх: хто чинить милосердя, доступить Божого Милосердя.

гріх. Ті, що чинять милостиню і правду, сповняться життям. 10. Ті, що грішать — вороги свого життя. 11. Не затаю перед вами нічого; сказав я: Тайну Цареву гаразд зберігати, діла Божі відкривати — славно. 12. І ось, коли молився ти і невістка твоя, Сара, я заносив пам'ять молитви вашої перед Святого, і коли ти ховав мерців, я теж був при тобі. 13. Як не полінувався ти встати і залишити свій обід — піти й поховати мерця, не утайлось передо мною твое добре діло — я був із тобою. 14. Оце післав мене Бог зцілити тебе і невістку твою, Сару. 15. Я — Рафаїл, один із сімох святих Ангелів, що заносять молитви святих і входять перед славу Святого.

16. Тоді збентежились обидва і впали ниць, бо налякались. 17. І сказав їм: Не бйтесь! Мир вам буде. Благословіть Бога повік, 18. бо прийшов я не з ласки своєї, а з волі Бога вашого. Того ж благословіте Його навіки. 19. Всі дні був я на очах ваших і не єв я нічого, ані не пив, — лише видіння бачили ви. 20. Ось дякуйте Богові, тому що сходжу до Бога, що післав мене, і напишіть усе, що сподіялось, на письмі. 21. Коли встали вони, вже більше не бачили його. І розповідали діла великих дивні Божі, і як то явився їм ангел Господній.

ГЛАВА XIII.

ПІСНЯ ТОВИТА

1. Склав Товит похвальну молитву і виголосив:
2. Благословен Бог, що живий повік,
і царство Його триває вічно.
Він бо карає і милує,
зводить до аду і виводить,
і нікому не вимкнутись з-під Його руки.

3. Прославляйте Його, сини Ізраїлеві, перед народами:
Він бо розсіяв нас серед них.
4. Тим показуйте Його великість,
висказуйте похвали Його перед усіма живими;
Він бо Господь наш і Бог,
Він — Отець наш по всі віки.
5. Б'є нас за беззаконня наші,
та опять помилує і збере нас з усіх народів,
що між ними ви розсіяні.
6. Коли навернетесь до Нього всім серцем вашим
і всією душою вашою,
щоб творити перед Ним правду,
тоді Він повернеться до Вас,
і не скриє лица Свого від вас.
7. Зважте лишенъ, що хоче зробити з вами,
і прославте Його повними вашими устами
і благословіть Господа справедливого,
і воздайте хвалу Цареві віків!
8. Я в землі заслання моого прославляю Його,
показую силу й велич Його народові грішному:
Наверніться, грішні, і чиніть те, що перед Ним
справедливе!
Хто зна, чи не зглянеться Він над вами
і не вчинить вам милості?
9. Похвали висказую Богові моєму й Цареві небесному,
і душа моя радісно оспівує великість Його.
10. Нехай скажуть усі і прославлять Його в Єрусалимі.
Єрусалиме, граде святий,
покарає Він тебе за синів твоїх учинки,
та опять помилує синів праведників.
11. Гарно прославляй Господа,
благослови Царя віків,
щоб знов намет Його здигнено в тобі з радістю.

12. І звеселить Він тобі вигнанців
і полюбитъ у тобі нещасних
по всі вічні роди.
13. Сила народів здалеку прийде Імени Господа Бога,
з дарами в руках, із подарунками для Царя Небесного;
рід у рід співатиме тобі радісно гімн-пісню.
14. Проклятий буде всяк, хто ненавидить Тебе;
благословені будуть усі, хто любить Тебе, повік.
15. Радуйся і ликуй із синів праведників, бо зберуться
і благословитимуть Господа праведних.
О! блаженні ті, що люблять Тебе:
радітимуть з миру-гаразду Твоого!
16. Блаженні ті, що смутились під усіма досвідами Твоїми,
бо втішатимуться Тобою, побачивши всю славу Твою,
і веселитимуться повіки.
17. Душа моя нехай благословить Бога, Царя великого;
бо збудований буде Єрусалим сафіром і смарагдом,
мури твої — самоцвітом,
ще й вежі заборола — золотом найцирішим
майдани єрусалимські — верилем, антракосом
і каменем суфірським виложені будуть.
18. І скажуть усі вулиці його: Аллілуя! Хваліте Господа!
І заспівають, кажучи:
Благословен Бог, що вчинив велике, на всі віки.

Г л а в а XIII — 17. Єрусалим: пророкування Товита відноситься до небесного Єрусалиму, Божого Царства (пор. Об'явлення Св. Івана 21, 18 і т. д.).

ГЛАВА XIV.

ОСТАННІ ЛІТА ТОВИТА

1. І на цьому Товит закінчив співи похвали.
2. І мав літ п'ятдесят вісім, а по восьми літах прозрів. І творив милостині і далі почитав Господа Бога і славив Його.
3. А як постарів вельми, приклікав сина свого і дітей його і сказав йому: Сину, візьми дітей своїх. Ось я постарів та й на відході з життя. 4. Відійди в Медію, сину, бо я вірю в усе, що сказав пророк Йона про Нініву, що буде збурена. В Медії ж буде мир, скоріш до часу, і що брати наші в краю підуть у розсіяння з гарної країни, і Єрусалим буде пустий, дім Божий у нім спалений і пустий до часу.
5. Та знову помилує їх Бог і поверне їх до краю, і збудують святиню, не як першу, поки не сповняться часи віку. І потім вернуться із заслань і збудують Єрусалим прецінно, і дім Божий буде побудований у ньому на всю вічність, будівлею славною, як говорять про нього пророки. 6. І всі народи повернуться в правді почитати Господа Бога і вивищить Господь народ свій і будуть радуватись усі, хто любить Господа Бога у правді й справедливості, хто творить милость братам нашим.
8. То ж, дитино, вийди з Нініви, бо повністю станеться те, що говорив пророк Йона. 9. Збережи закон і приказання, будь милосердний і справедливий, щоб тобі добре було, і похорони мене гарно й матір твою зі мною, і довше не задержуйсь у Нініві.
10. Сину, глянь, що зробив Амон Ахіяхару, що викормив його, як зі світла відвів його до темряви і чим відплатився йому. Та Ахіяхар вирятувався, а Амон знайшов заплату: сам попавсь у темряву. Манассія творив милостиню і вирятував-

ся від сіті смертної, що наставив на нього, а Амон попав у сіть і погиб. 11. То ж, дитино, бачиш, що милостиня чинить і як праведність рятує.

Сказавши це, віddав духа на ложі. А мав він літ сто п'ятдесят вісім; і похоронив його славно. 12. А коли вмерла Ганна, поховав її при батькові своїм.

І відійшов Товія враз з жінкою й дітьми до Екватани до Рагуїла, тестя свого. 13. І постарів у почесті і поховав тестів своїх славно й успадкував майно їх і Товита, батька свого.

14. І помер він, мавши літ сто двадцять сім, в Екватані, в Медії. 15. А почув, поки вмер, про руїну Нініви, що її полонив Навуходоносор і Ассир, і зрадів, поки помер, із упадку Нініви.

Пісня Пісень

ВВЕДЕННЯ.

Назва «Пісня Пісень» є гебраїзм, що значить: найкраща пісня, пісня над піснями. Таких гебраїзмів є у Святому Письмі чимало, як напр.: Святе святих, цар царів, Бог богів і т. д. що значить: Пресвяте, цар над царями, Бог над богами.

Пісня Пісень це справді найвищий поетичний твір усієї Біблії — як що до ліричного надхнення так і що до лету фантазії та висоти думок. Вона — архітвір чистої поезії.

В канонічності Пісні Пісень Церква ніколи не сумнівалась, що видно бодай з того, що коли Теодор Мопсуестський — цей перший раціоналіст — наваживсь був відкинути її духовний зміс, кажучи, що в ній оспівується шлюб царя Соломона з єгипетською княжною, то другий Константинопольський Собор (553 р.) одноголосно осудив його.

В Пісні Пісень описується взаємна любов пастуха й пастушкі (нареченого й нареченої, молодого й молодої), де кожне у палких східних, для нашого вуха може трохи дивних, словах малює красу та вроду другого, кожне висказує гарячу любов до другого й бажання бути нерозлучно вкраплені.

Так воно виглядає, як дивитись на Пісню Пісень поверхово, як брати її буквальний зміс; але під цим буквальним змислом криється глибокий духовно-містичний, а саме: в ній зображається

любов Ягве — Господа до свого народу Ізраїля, любов Христа до своеї Судженої Невісти-Церкви взагалі, й до кожної душі зокрема, любов Св. Духа до своєї Дружньої Обручниці Приснодіви Марії. Цей глибокий скритий змисл Пісні Пісень бачила вже стара юдейська Синагога, а в Церкві він панує неподільно.

Другі проби тлумачення кажуть, що Пісня Пісень уявляє з себе історичну аллегорію, де перед нашими очима проходить вся історія Ізраїля, від виходу з Єгипту до виходу з вавилонської неволі, — або притчу — параболу, не згадуючи про грубе натуралистично-реалістичне пояснення високопоетичного твору, що бачить в ньому лише збірку весільних пісень, що співалися на протязі сімох днів весілля в Палестині.

Перший стих Пісні Пісень каже, що автором її був Соломон, : так воно вірилось довго, але придивляючись близче до її змісту, форми, а особливо стилю та мови, трудно піддерживати цю думку. Новітні дослідники схиляються до погляду, що вона була написана якимсь побожним, добре обізнаним зі Св. Письмом юдеем по повороті вигнанців з вавилонської неволі, десь коло 444 року, тоді як Єрусалим був під перською зверхністю.

Оригінальний текст зберігся досить добре: він, назагал кажучи, на протязі віків не потерпів багато, як то сталося з книгами Самуїла й пророком Єзекіїлом, а особливо з пророком Осієм.

о. Іван Хоменко.

*Весь єси желаніє, весь сладость
Слове Божій, Діви Сине, Боже боюв,
Господи, святих Пресвятый;
тім тя вси со Рождшею величаєм.*

*(Ірмос на Празник
Пресв. Серця Христовою)*

ПІСНЯ ПІСЕНЬ*)

ГЛАВА І.

ЗАСПІВ.

1. Пісня пісень Соломонова.
2. О щоб то цілував Він мене
Поцілунками уст Своїх!
Любов бо Твоя — над вино солодша.
3. Твоїх пахощів запах пречудний,
розлитий олійок — Твое імення,
тим то дівчата уподобали собі Тебе.
4. Потягни мене за собою; біжімо!
введи мене, Царю, у Свої хороми.
Будемо радіти й втішатись Тобою,
над вино славити любоці Твої,
О! не даремне Тебе полюбили!

*¹) **Пісня Пісень** — це надхнений у Ст. Завіті твір, де автор на подобу подружкої любови представляє в яскравих красках вузли взаїмної любові, які в'яжуть Господа Бога з улюбленим Його Народом. (Найнновіша Енцикліка про Пресв. Серце Христове). В Новому Завіті Пісня Пісень відноситься до Ісуса Христа і Його св. Церкви.

ОПИС НЕВІСТИ.

5. Чорна я, але гарна,
подружечки єрусалимські,
наче шатра кедарські,
мов килими саламські.
6. не зглядайтесь, що я чорна!
мене сонце спалило.
Брати мої, сердиті на мене,
заставили мене стерегти винограду;
виноградника ж свого не вспромозі була я допильнувати.
7. Повідж мені, серця моого любий,
де пасеш Ти, де опівдні спочиваєш?
Чом блукати мені
коло стад Твоїх друзів?
8. Якщо цього не знаєш,
о, щонайкраща поміж жінчинами,
то йди в слід за чередою
й попасай свої кізлята
повз колиб пастуших.

РОЗМОВА МІЖ ЦАРЕМ І НЕВІСТОЮ.

9. Вбрана мов лошиця у фараонового ридвану
моя люба, ти в мене.
10. Личко в тебе — в ланцюжках, чепурне,
шия твоя — у коралах.
11. Золотії сережки скажемо тобі зробити
зо срібними брилочками.

12. Докіль Цар за столом Своїм пирує,
нард мій свої пахощі ронить.
 13. Милий Мій — торбочка мірри,
що на грудях моїх звисає.
 14. Любий Мій — гроно киправе
у садах — виноградах енгадських.
-
15. Гарна ти, подруго Моя.
Справді ти гожа!
Очі твої — як голубки.
-
16. Ох, який же Ти гарний,
Мій улюблений,
О, який величній!

Кругом нас стелиться зелень-барвінок,
17. Кедри — мов трями терему нашого,

ГЛАВА II.

1. Я — нарцис лугів саронських,
лілея на долині.
2. Що лілея поміж тернами,
то моя мила поміж дівчатами.
3. Оббиття його — кипариси.

Що яблуня в лісі поміж деревами,
то мій милий поміж юнаками.
Любо мені присисти в її холодочку,
та й моєму піднебінню овочі її пресолодкі.

4. Він увів мене у весільну,
розгорнув надо мною, як стяг Свій, любов.

5. Покріпіть мене яблуками,
освіжіть мене гронами,
бо з любови знемагаю.
6. На лівій же рученці Його,
головоночка моя спочиває,
правою ж Він милує мене.
7. Заклинаю вас,
доні єрусалимські,
на сарни й пільні олениці:
не будіть, не розбуркайте милої Моеї,
покіль сама не хоче.

ЦАР-ОБРУЧНИК ШУКАЄ НЕВІСТИ

8. Слухай! — Мій любий!
Ось Він іде!
Мчиться через гори,
перескакує узгір'я.
9. Мій милю — мов сугак,
мов той молод олень.
Ось вже стоїть під нашою стіною,
глядить крізь віконце,
зазира крізь решітку.
10. Відізвався мій милю,
і каже до мене:
«Встань, подруго моя,
вийди, моя крале!
11. Ось бо! — зима проминула,
дощі прогули, відшуміли.

12. Пророщає земля квіття,
час винозборів настіг.
Чути голос горлиці в нашій країні.
13. В брость-листочок вбирається смоківниця,
і цвітуча лоза виноградна надихує пахом.
Встань, подруго моя,
вийди моя крале!
14. Голубко моя у печері скельній,
у темряві пропасних зворів,
яви мені личко своє,
дай почути голосочку свого!
Справді солодкий твій голосочек,
і личко твоє гарне — прегарне».
15. «Ловіть нам лисиці,
Малі лисенята,
бо нівечать винниці-сади,
у цвіту винниці-виногради наші».
16. Мій милий — мій, і я Його,
Його, що пасе між лілеями.
17. Покіль день охолоне
і простягнуться тіні...
прилинь мій Милий,
будь як козел, молод олень
на цвітистих горах.

ГЛАВА III.

НІЧНІ РОЗШУКИ

1. Ніччу, на постелі,
стала я шукати біля себе Того,
кого серце мое любить.
Шукала я Його, шукала й нашла.

2. Схоплюсь я, і город пролечу:
по провулках, майданах
Шукатиму Того, кого серце любить.
Шукала я Його, шукала й не найшла.
3. Стріла я сторожу,
що місто обходить. —
чи не бачили Того,
кого серце любить?
4. Ледь розісталася з ними,
як вже знайшла Того,
кого полюбила з душі.
Хопилась я Його, і вже не пустила,
аж привела в дім нені моєї,
у світлицю тієї, що мене породила.
5. Заклинаю вас,
дівчатка Єрусалимські,
на сарни й вільних піль лані,
не будіть,
не тривожте дорогої моєї,
аж покіль не скоче.

ВПРОВАДЖЕННЯ НЕВІСТИ

6. Що це, що йде від пустині
наче стовп той диму,
в куреві мірри й кадила
в поросі пахощів усяких?
7. Так це носилка (-лектика) Соломонова!
Шістдесят дружинників круг неї
вибрані з поміж багатирів в Ізраїлі.
8. Всі з мечами, загартовані в бою,
в кожнього кинджал при боці
задля небезпек по ночах.

9. Престіл построїв собі цар Соломон з дерева, що на Ливані:
10. Стовпці його зробив срібні, золоті поручні, сидження його — пурпурове, внутрішні опони — гебові.

11. Вийдіть дівчата єрусалимські, і погляньте, дочки сіонські, на царя Соломона у вінку, що вінчала ним його мати в день весілля його, в день радості серця його.

ГЛАВА IV.

ПОХВАЛИ НА ЧЕСТЬ МОЛОДОЇ

1. Яка гарна еси, моя мила, о, яка вродлива! Очі в тебе, наче в голубки, під серпанком твоїм волосся в тебе, неначе кіз стадо, що сходить із гір Галааду.
2. Зубки твої мов острижених овець отара, що з купелю виходять, а у кожній з них дійнята, неплідної нема ні одної.
3. Губи твої — кармазинова стяжка, а вуста твої-прегарні. Лиця твої як половинки яблука-гранати

під серпанком твоїм.

4. Шия твоя, немов башта Давидова,
поставлена в забороло.
Щитів тисяча із неї висить,
— все зброя героїв.
5. Перстки твої — наче двійка оленяток,
в олениці близняток,
що посеред лілей пасуться.
6. Покіль день охолоне
й видовжаться тіні . . .
зійду я на гору мірри,
на узгіря, що в ладані.
7. Вся ти гарна, моя мила,
вся ти без хиби — порока.

ЛЮБОВНА РОЗМОВА МІЖ ЦАРЕМ-ОБРУЧНИКОМ І НЕВІСТОЮ-ОБРУЧНИЦЕЮ.

8. Ходи з Ливану, Невісто,
ходи з Ливану, прийди!
Зійди з верхів Аману,
з шпилів Сеніру й Єрмону,
— з левиних нетрів,
з гір пантер.
9. Полонила ти серце мое, моя сестро-дружино,
Полонила ти серце мое
одним поглядом віч твоїх,
одною перлиною намиста твого.
10. Які солодкі милощі твої,
моя сестро-дружино;

Які приємні ласки твої — вони над вино!
Запах олійків твоїх — над усі бальзамами!

11. З уст твоїх капле мов з крижки,
мед і молоко на язиці твоєму,
Запах шат твоїх —
— мов подих Ливану.
12. Город в обгороді — моя сестра-княгиня,
замкнений город, криниця під печаттю.
13. Росадники твої — це сад розкішний,
де яблука-гранати, де овочі препищні:
цвітучий кипр і нард,
14. нард і шафран, пахучча троща й цинамон,
всякі кущі кадильні:
мірра й алої — всі пахощі найкращі.
15. Джерело в тім гаї-розмаї —
— криниця води живої,
що з Ливану збігає.
16. Повій вітре з півночі,
прилинь і ти з півдня, —
провій сад мій,
nehай розіллються пахощі його.
17. Нехай приайде мій милий у сад свій,
nehай споживе він найкращі овочі його.

ГЛАВА V.

1. Ось приходжу до саду моого, моя сестро-дружино,
збираю мірру свою, враз з бальзамом моїм,
їм крижку свою з медом своїм,
запиваю вином своїм і молоком, що для мене.
Іджте, друзі, пийте,
пийте-запивайте, мої дорогі!

ПРОБА Й ДОКАЗИ ЛЮБОВІ.

2. Сплю я, а мое серце сторожить,
Тихо! Мій милив стукає!
«Відчини мені, моя сестро,
голубонько моя, невинятко мое.
Голова в мене росою взялася,
кучері мої — каплями-перлами нічними».
3. Я вже скинула шату свою, —
як же ж знову мені її надівати?
Помила я ноги собі, —
чи ж удруге мені їх брудити?
4. Просунув мій милив крізь щілину рученьку свою,
забилось серце мое в моїх грудях.
5. Піднялась я миленькому відчинити,
з рук моїх покапала міrra,
з пальців моїх спливла на засува ручку
6. Відчинила я любому своєму,
та любий мій віддалився — зник.
Аж зімліла я, що він зник.
Шукала я його, та він не озвався до мене.
7. Сторожі, що місто обходять, перейняли мене,
побили мене, поранили,
здерли з мене намітку
вартовії мурів.
8. Заклинаю вас, подруженьки єрусалимські, —
як стрінете милого мого —
що скажете йому?
Що я гину з любови.
9. Чим же твій милив понад інших миливих,
о, найкраща невісто?

Чим твій милиць понад інших милич,
що ти так нас просиш—благаєш?

ПОХВАЛА ВРОДИ ЖЕНИХА-МОЛОДОГО

10. Мій милиць-милоданчик
світлобіль, рум'янчик,
між тисячами його піznати!
11. Голова його — золото щире,
волос у нього — пальма хвиляста,
чорний, як ворон.
12. Очі його, як голуби
на березі тихих ручайїв.
Зуби його білі мов ті скупані в молоці,
що то рядком при руслі спочивають.
13. Лиця його, як грядки бальзаму,
як квітник той запахів преповен.
Губи його мов лілеї,
що міррою каплють-отікають.
14. Руки його — вальці золоті,
вбрані в самоцвіти.
Кадовб його — твір янтарний,
вібитий сафіром.
15. Ноги його — стовпи мармурові,
оперті на золотих основах.
Поставою своєю він мов Ливан,
величний мов кедри.
16. Врода його — то солодощі,
увесь він — самі любоці.
Такий мій милиць, такий мій любий,
подружечки Єрусалимські.

ГЛАВА VI.

1. Куди пішов твій любий,
о найкраща дівице?
Де повернув твій милий,
щоб нам із тобою його відшукати?
2. Мій милий, як звикле, у свій сам заходить,
між грядки пахучі,
де пасе по городах
і зриває лілеї.
3. Мій милий — мій,
я — милого моого,
що пасе в лілеях.

НОВІ ПОХВАЛИ МОЛОДІЙ

4. Гарна ти, моя мила, як те місто-Тирса,
красна, як Єрусалим — град престольний,
грізна, як те військо у боєвих лавах.
5. Відверни очі свої від мене,
вони бо мене хвилюють.
Волосся твоє гейби кіз стадо,
що сходить уділ з Галааду.
6. Зубки в тебе мов овець отара,
що з купелю виходять,
а при кожній з них двійнята,
неплідної нема ні одної.

7. Лиця твої — дві половинки яблука-гранати,
серпанком окриті.
8. Було б царить шістьдесятъ,
чи другинъ-бояринъ навіть вісімдесятъ,
а панянок без ліку, . . .
9. то лиш голубка моя — найкраща моя,
одним-одна в паньматусі своєї,
милованка тієї, що її породила.

Побачать її дівчата-паняночки
так зараз її славлять-вихваляють:
чи цариці і другині-боярині,
так зараз її славлять-вихваляють:

10. Хто це, наче зірница горить-проміниться —
«ясна як місяць, світла як сонце,
сувора як те військо під боевими стягами!».

ПІРВАННЯ МОЛОДОЇ

11. Ой зійшла я у сад горіховий
порадіти буйною зеленю долини,
подивитись, чи зародила лоза виноградна,
чи зародили яблуні гранатні.
12. Й сама не знаю, як, — наче любов моя, —
знайшлась я на колесницях бояр князя моого.

ГЛАВА VII.

ТАНОК МОЛОДОЇ

1. Обернись, обернись, Суламіто,
обернись, обернись, щоб нам подивитись на Тебе!
Що ж побачите в Суламіти? —
хіба танок її у два боки.

2. Що за гарні твої ноги у саплянцях твоїх,
о ти, дочко княжна!
Бедра в тебе повнокруглі, неначе намисто,
що зробили мистця руки.
3. Лоно в тебе — чаща джереласта,
повна вина запашного.
Стан у тебе — стіг пшениці,
у лілеї вбраний.
4. Перстки твої —
— наче двоє молоденьких
близнят в олениці.
5. Шия в тебе наче башта
зі слоневої кости.
Очі твої мов саджавки в Єсевові,
при Бет-Раббім брамі.
Ніс у тебе наче щовб Ливану,
що на Дамаск визирає.
6. Голова твоя — Кармель гора.
Волосся голови твоєї як царська багряниця,
Уложеня рясно.
7. О яка гарна ти, о яка хороша,
мила моя! Повна благ-розкошів.
8. Цілою поставою своєю ти неначе пальма,
груди твої — виноградні грони.
9. Сказав я: зійду я на пальму
досягну я: гілля ії», —
І будуть мені груди твої,
що грони виноградні,
а подих віддижу твого,
що яблука ті.
10. Слови з уст твоїх мов вино добірне,
що спливає по моєму піднебінні,
що пливе крізь губи мої й зуби.

11. Я — милого мого,
і він серцем лине до мене.
12. Ходи, Мій Милий, підем по вкрайнах,
пробуватимемо по селях.
13. Ранком сходитимемо у сад-виноград,
глядіти, чи виноградина розвилась,
чи розгорнулися зав'язки-брость,
чи позацвітали яблуні гранатні?
Там обдарую тебе любов'ю своєю.
14. Вже пахнуть мандрагори;
у дверей наших що-найкращі плоди,
давні й нові, що я приховала
для тебе, Мій Милий.

ГЛАВА VIII.

1. Ой коли б ти моїм братчиком був,
що в матусі моєїссав груди,
тоді й на дворі я б тебе цілувала
й не судили б мене люди.
2. Я б узяла тебе та завела
до нені своєї в господу,
до тієї, що мене викохала.
Я б тебе напоїла напитком запашним,
соком яблук гранатних.
3. На лівій рученці його
головонька моя спочиває,
а його права мілує мене,
мілує — пригортасе.
4. Заклинаю вас, дівчатонька єрусалимські,
(на сарни і пільні лані),
не будіть, не розбуджуйте любої моєї,
аж сама того схоче!

ВПРОВАДЖЕННЯ НЕВІСТИ В ДІМ ІІ ОБРУЧНИКА

5. Хто це, що йде від степу-царини,
спершись на милого свого?
Під деревом-яблунею розбудив я тебе,
там, де почала тебе матінка твоя,
там, де почала та, що тебе породила.

ЛЮБОВ ВІЧНА

6. Поклади нене печаттю на серці своїм
надінь перстень на руку.
Любов бо сильна як та смерть,
ревнування її наче пекло-ад.
Жар її — жар палючий,
полум'я Господнє.
7. Ні водам великим угасити любови
ні рікам залити її.
Хоч би хто за любов
усі скарби свого дому давав,
з погордою відкинутий його.

КУПНО МОЛОДОЇ

8. Наша сестричка маленька
тай ніякі в неї ще груди.
Що-ж тоді діяти з нашою сестрою,
як хтось до неї старостів засилати буде,
9. Якщо де є який мур,
то зведемо на ньому ще й срібні заборола,
якщо де є які двері,
то обложимо їх ще й дошками кедрини.

10. Я сама мур,
а мої груди ті заборола.
Звідти — то я в очах його
віддавна на порі стала.
11. Був у Соломона виноградник
у Баал-Амоні.
Передав він той виноградник сторожам;
платити мав кожний за його плоди
по тисячі срібних.
12. Мій виноградник ось тут коло мене.
Отсе тисячка тобі, Соломоне,
а двісті для сторожів овочів його.

ПОСПІВ

13. Ти, що в садах проживаєш,
— друзі тебе виглядають, —
дай голосочек свій чути!
14. Спішись мій милий,
будь мов сугак, молод олень
на запашних горах!

П О Я С Н Е Н И Я

(До Пісні Пісень)

Пісня Пісень — це опис таїнственної любови між Богом а Ізраїлем у Старім Завіті, та між Ісусом Христом і св. Церквою у Новім Завіті, а також Богом і кожною людською душою. Отже в Заспіві під «Він» треба розуміти Бога (Ягве) у Старім Завіті, а Ісуса Христа в Новім Завіті. Під «Невістою» треба розуміти Ізраїльський народ в Старім Завіті, а св. Церкву в Новім Завіті.

Бог у Пісні Пісень виступає як Цар, а точніше як Обручник — Жених тобто як Молодий чи як Князь, як подекуди жениха звуть, а Ізраїльський народ виступає як Невіста але в значенні Молодої чи пак Княгині. Відношення між ними таке радісне, таке миле, чого образом може бути на землі тільки одне весілля.

Під «дівчатами» треба розуміти поганські народи, що пізніше приняли віру Христову. Тут виступають вони як друзікі на весіллі.

Пишна врода Княгині прирівняна до краси «лошиці», що в східніх народів має щось у собі величного.

Княгиня — повна пахищів. Найдорощи східні олійки — «міра» й «нард» — це її запах. А князь виглядає мов «грено кипрове» тобто найбільш запашний цвіт у розкішній оазі над Мертвим Морем, в Енгаді.

Князь і Княгиня між собою в такій любові й у такім чарі, як ті двоє молоді, що милуються собою на тлі природи, що їм увижается «теремом» — палатою. «Трями» — сволоки стелі.

Сарон — урожайна надморська рівнина в Палестині. «Він увів мене у весільну» — обряд заручин. А радше цим образом передається або показується, яка сильна любов є між князем і княгинею, і яка вона ніжна, що виражене словами: «не будіть... милої моєї, покіль того не схоче».

II.

При своїй Княгині, тобто при своїм народі, Князь дуже скоро знайдеться. Мчиться до нього мов той молод олень, як далеко забариться. Але й Княгиня тужить за Князем: «Покіль день охолоне... прилинь мій Милий».

III.

«Лектика» — носилка; висилає її Князь по Княгиню. Сам Князь сидить на своїм престолі дорогоціннім, як Цар Соломон. За свого престола Цар висловлює похвали на честь Молодої, тобто Христос в небі висловлює похвали на честь своєї св. Церкви. Вся вона гарна, «вся без хиби — порока». (Порівняти, як часто-густо люди на землі св. Церкву судять і нічого в ній доброго не бачать. О, яка сліпота!). Свята Церква така гарна, що «одним поглядом віч своїх» полонила Пресвяте Серце Царя небесного навіки.

Св. Церква — «повна ласк, що над вино, над усі бальзамами». Це вже в Старім Завіті натяк на Св. Тайни в новозавітній Церкві, що в собі криють щось вищого як вино чи пахучі олійки; що в собі криють саму благодать Божу.

IV.

Нераз милий пробує чи мила вірна йому. Отже приходить дуже пізною порою. Мила отягається встати відчинити. Милий, тим зражений, відходить. Тоді мила, зворушенна тим, шукає його серед ночі, чим нараджується на терпіння і болі. Так св. Церква приймає за Христа муки й побої. Проте вона любить його так, що аж гине з любови до нього, і перед людьми вона не може ним нахвалитись. Словом: Він — «самі солодощі й любощі».

V.

Але й Христос всякі похвали віддає тільки своїй св. Церкві, що то «наче зірница горить — проміниться, ясна як місяць, світла як сонце, а величия як те військо під боевими стягами». Але св. Церква — мирна, їй тому Княгині (тобто св. Церкві, що під нею криється) дается ім'я Суламіти = Мирної.

Опять повертаються описи чарівної вроди Княгині в усіх її руках, подається зразки безмірної любові Князя до Княгині й навпаки, і при цій нагоді св. Дух об'являє, що та любов між Князем і Княгинею, тобто між Христом а св. Церквою є вічна й незнищима: «Любов бо сильна як та смерть, ревнування її наче пекло завзяте — ні водам великим вгасити любови, ні хвилям залити її».

Звідсіля для вірних велика потіха, що, оскільки вони є в злуці зо св. Церквою, Христос є все з ними й у всякій біді скоро поспішить їм на поміч, про що просить св. Обручниця Його в останній стрічці Пісні Пісень: «Спішись! Мов той сугак молод олень по бескидах-горах». А відповідь Христову чуємо в книзі Откровення св. ап. Івана: «Це йду скоро!»

о. д-р. Володимир Дзьоба

